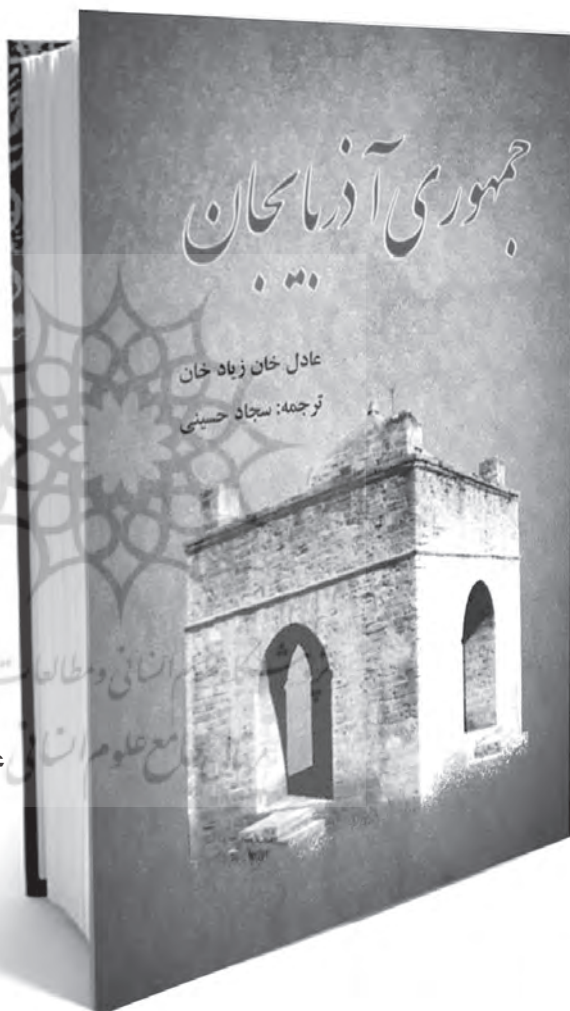

معرفی کتاب

عنوان کتاب: جمهوری آذربایجان
نویسنده: عادل خان زیاد خان
مترجم: سجاد حسینی
انتشارات: اختر، تبریز
سال نشر: ۱۳۸۹
تعداد صفحه: ۱۵۲

کتاب «آذربایجان حقینده تاریخی، ادبی و سیاسی معلومات» اثر عادل خان زیاد خان که توسط سجاد حسینی ترجمه و با عنوان «جمهوری آذربایجان» منتشر گشته است از جهت پر کردن خلاء اطلاعاتی مردم دو کشور ایران و جمهوری آذربایجان نسبت به هم بسیار قابل توجه می‌باشد. این کتاب در خصوص تاریخ جمهوری آذربایجان سال‌های ۱۹۱۹-۱۹۲۰ میلادی منبع دست اول تاریخی به حساب می‌آید. از آنجایی که کتاب در سال ۱۹۱۹ میلادی و در زمان حیات جمهوری آذربایجان قفقاز نوشته شده و نویسنده از سیاسیون برجسته حکومت (معاون وزیر امور خارجه جمهوری آذربایجان و سپس سفیر جمهوری آذربایجان در ایران) مذکور بوده و از اوضاع داخلی و خارجی کشور متبوعش اطلاع کافی داشته است، اهمیت این اثر دو چندان می‌نماید.

مترجم این اثر نیز به خاطر آشنایی کافی با تاریخ و فرهنگ منطقه قفقاز، مقدمه مفصلی بر کتاب نوشته و هرچه بیشتر بر بار علمی آن افزوده است. در این مقدمه علاوه بر معرفی عادل خان زیاد خان و خانواده وی، اطلاعات جالبی در مورد تاریخ و فرهنگ منطقه ارائه شده است که مطمئناً در درک مطالب کتاب کمک زیادی خواهد کرد.

اصل کتاب در سال ۱۹۱۹ میلادی به زبان ترکی آذربایجانی در باکو چاپ شده است. نویسنده در مقدمه کوتاهی که بر کتاب خویش نوشته در مورد انگیزه تألیف اثرش می‌گوید که به خاطر حوادث داخلی و خارجی، نیاز به نگارش معروضه‌ای در خصوص احوال سیاسی مملکتش را احساس کرده و به نوشتن این اثر اقدام نموده است (ص ۶۴).

گرچه نویسنده از ارائه اطلاعات سیاسی کشورش سخن رانده ولی همان گونه که از عنوان اصلی کتاب مشخص است محتوای آن تنها به مسائل سیاسی محدود نمی‌شود. نویسنده در ابتدا به بیان تاریخ سرزمین آذربایجان می‌پردازد و با اذعان به اینکه «تعیین تاریخ و روشن ساختن حقیقت حضور طوایف مختلف در آذربایجان مسئله مهم و بسیار مشکلی است» (ص ۶۸)، سعی در ارائه سابقه تاریخی برای استقلال و سنت دولت در آذربایجان دارد.

کتاب «جمهوری آذربایجان» علی‌رغم تمامی محسناتی که داراست، به مانند دیگر امور بشری دارای نقایصی نیز می‌باشد. کتاب از نظر محتوایی بنا به خصلتی که دارد انسجام محتوایی ندارد و شاید این بزرگترین نقص کتاب باشد. البته اگر به عنوان اصلی کتاب توجه داشته باشیم تا حدی این مسئله طبیعی می‌نماید. چون کتاب در پی دادن اطلاعات سیاسی، تاریخی و ادبی در مورد کشور آذربایجان آن دوره می‌باشد و تا حدی حالت دایره‌المعارفی به خود گرفته است. ولی مواردی که بر عهده مترجم محترم کتاب بوده است، وی خوب از عهده‌ی کار برآمده است و با توجه به تخصص خویش در حوزه‌ی قفقاز و تسلط بر زبان‌های ترکی و فارسی ترجمه روانی را ارائه داده است که قابل تقدیر است. از دیگر مزایای کتاب نبودن غلط‌تایی می‌باشد که این امر نیز خواندن کتاب را دلنشین‌تر می‌سازد. شاید اصلی‌ترین نقص کار مترجم نیاوردن معادل لاتین جملات و کلمات خارجی باشد. این امر به خصوص در مواقعی که جملات کاملی به زبان خارجی (فرانسه) در کتاب آورده شده است بیشتر به چشم می‌خورد.

در مجموع کتاب جمهوری آذربایجان اثری سودمند و خواندنی برای علاقه‌مندان تاریخ و فرهنگ قفقاز و آذربایجان می‌باشد و توانسته است به نوبه خود قدمی در راه شناساندن مردمان مسلمان قفقاز به ایرانیان بردارد.